

Institutiones Theologicae Ad Usum Seminariorum

Simonnet, Edmond

Venetiis, 1731

Art. 15. De hæresi Feliciana.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-83614](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-83614)

presumptio Honorii damnaſſe, unde ſexta Synodus epiſtolam Honorii ut exprimentem Monotheliſitarum hæreſim damnaſſe, non erravit circa ſenſum proprium & litteralem illius, ſed circa ſenſum perſonalem Honorii.

Synodum autem etiam œcumenicam circa ſenſum perſonalem auctorum, qui de rebus fidei ſcripſerunt, errare poſſe facile concedunt Doctores catholici: nam ſuppoſito, quòd hic libenter re ipſa ſupponimus, quòd Synodus œcumenica, etiam præſcio Summi Pontificis iudicio, infallibilis ſit circa dogmata, inde ſequitur tantum, & ſufficit, eam quoque infallibilem eſſe circa ſenſum proprium ac litteralem textuum dogmaticorum.

Errorem Synodi, actis ejus diligenter examinatis, deprehendit Leo II. Unde in ſua ad Conſtantinum Imperatorem epiſtola iudicium ab ea de Honorio & litteris ejus latum correxit, non quidem directe, ne auſtoritatem illius elevarer, & anſam daret Orientalibus Monotheliſitis illam contemnendi & calumniandi, ſed indirec- tē, dicendo: *Anathematizamus... Honorium qui hanc Apoſtolicam Eccleſiam non Apoſtolicæ traditionis doctrina luſtravit, ſed probana proditiōe im- maculatam fidem maculari permittit.*

Porro Honorius culpa non vacavit, imò verò multiplice ex capite reprehendiſſis tuit, quòd in re tanti momenti eam, quam par erat adhibere, diligentiam non adhibuit; quòd nimium faciles præbuerit aures Sergio, & è contra erga Sophronium ſtrenuum orthodoxæ fidei deſenſorem iniquior fuerit; quòd œconomiam de una vel duabus operationibus reticendis, à Sergio propoſitam, non præmiſſo ſynodali examine, approbarit; quòd Cyrum Alexandrinum ſep- timo ſuo anathematismo unam operationem Chriſti prædicantem non repreſſerit, nec ad palinodiam coe- gerit, &c.

ARTICULUS XV.

De hæreſi Feliciana.

Octavo ſæculo ad exitum properante, Elipandus Toletanus Epiſcopus Felicem Orgellanum Epiſcopum per litteras conſulendo, quid de humanitate Chriſti ſentire deberet, utrū ſcilicet Chriſtus ſecundum quòd homo eſt, proprius, an adoptivus Dei Filius credendus eſſet, ac dicendus; novam excogitan- di hæreſim dedit ei occaſionem: Felix enim ad eum reſcribens reſpondit, Chriſtum ſecundum humanita- tem eſſe Filium Dei adoptivum; quam opinionem ſcriptis ad eundem Elipandum libris ſtabilire conatus eſt. Teſtatur hæc Eginardus in annalibus ad annum Chriſti 792.

Docebat igitur Felix Chriſtum ſecundum divinitatem eſſe Filium Dei natura, ſecundum humanitatem verò Filium Dei eſſe non natura, ſeu, ut loquebatur, genere, ſed adoptione & gratia; atque ita duos in Chriſto filios Dei prædicabat, unum proprium & natura- lem, alterum adoptivum tantum; quem proinde Deum, non proprie, ſed nuncupative tantum eſſe aſſerebat: unde cum denominatio Filii ſit denomina- tio hypſtatica, ex Felicis doctrina conſequens erat, duas in Chriſto hypſtaſes ſeu perſonas eſſe: quare jure merito dicebatur à Catholicis inſtaurare hæreſim Neſtorii, à quo in hoc tantum diſcreparet, quòd Neſtorius propter dualitatem naturarum, ipſe verò per dualitatem filiationum, duas hypſtaſes ſeu perſonas Chriſto aſſingeret.

At inquit, Felix diſcretis verbis aſſerebat unicam in Chriſto perſonam, nempe perſonam Verbi, ut probatur ex Alcuino, qui plures contra illum libros conſcripſit, quibus ſententiam ejus impugnare, & in quin- to ſic loquitur: *Dicis eundem eſſe Filium Dei, qui eſt & Filius hominis, & Filium hominis, qui eſt Fi- lius Dei, ut ex his verbis cognoſci poterat. Qui il- lum, inquit, ſibi ex utero matris, ſcilicet ab ipſa conceptum, in ſingularitate ſua perſona ita univit at- que conſervit, ut Dei Filius, eſſet filius hominis, non*

mutabilitate natura, ſed dignatione: ſimiliter & ho- minis filius eſſet Dei Filius, non vertibilitate ſub- ſtantie, ſed in Dei Filio eſſet verus Filius.

R. Inde ſequi tantum Felicem, quòd novatoribus familiare eſt, ſibi contradixiſſe: quòd enim alicubi aſſerebat divinam & humanam naturam in una Verbi perſona ſubſtantialiter & hypſtaticè unitas eſſe, hoc deſtruebatur, alibi, aſſerendo in Chriſto præter natura- lem Dei Filium, alterum eſſe adoptivum; præter Deum verum, alterum eſſe nuncupative tantum Deum; vel, ſi vis, aſſerendo humanitatem ſeu hominem à Verbo aſſumptum, eſſe Filium Dei adoptivum, & nuncupative Deum: unde neceſſariò conſequatur in Chriſto duos eſſe filios, unum naturalem, & alterum adoptivum, imò duos deos, unum verum ac prop- rium, alterum verò improprie tantum & nuncu- pative Deum, addeque neceſſariò conſequatur duas in Chriſto perſonas eſſe, unam divinam, nempe perſonam Verbi, & alteram creatam, nempe perſonam hominis aſſumpti: cum uni & eidem perſonæ, ſimul eſſe Filium naturalem & adoptivum tantum; item ſi- mul eſſe Deum verum, & Deum nuncupative tan- tum, repugnet.

Feliciana hæreſis in pluribus Conciliis damna- ta fuit. Et 1. quidem in Concilio Forojulienſi, Paulino Aquilejenſi præſide, anno 791. proſcripta eſt, tacito au- ctoris nomine, his verbis in fidei ſymbolo contentis: *In una Chriſti Jeſu perſona verus Dei verusque homi- nis Filius, non alter hominis filius, & alter Dei: ſed unus idemque Dei hominisque Filius, in utraque na- tura, divina ſcilicet & humana, Deus verus, & homo verus. Non putativus Dei Filius, ſed verus: non ado- pti- vus, ſed proprius, quia nunquam fuit propter ho- minem, quem aſſumpſit, à Patre alienus... in utra- que natura proprium eum & non adoptivum Dei Fi- lium conſitemur, quia inconfuſibiliter & inſeparabili- ter, aſſumptio homine, unus idemque eſt Dei & ho- minis Filius, &c.*

2. Anno 792. in Concilio Ratiſponenſi, præſente Carolo Magno, à quo accitus Felix adſuit, & pro vi- rili ſua parte ſententiam ſuam defendit, quæ poſtquam ventilata fuit, ſynodali auctoritate ſacerdotum Chri- ſti, qui ex diverſis chriſtiani imperii partibus con- venerant, æterno anathemate damna- ta eſt, inquit, Alcuinus, lib. 1. adverſus Elipandum. Felix verò juſſu principis ab Angilberto Abbate ductus ad Adrianum I. Summum Pontificem, coram eo errorem ſuum dam- navit, & fidei libellum obtulit, in quo ajebat: *Ne- quaquam Filium Dei adoptivum eſſe, ſed proprium & verum Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum Filium Dei conſiteor, juravique ſe ſic tenere & conſiteri.* Quo facto, ad Eccleſiam ſuam redire permiſſus eſt, ut ait Eginardus in annalibus ad annum 793.

3. Anno 794. in Concilio Francofordienſi: cum enim Elipandus errorem eundem tueri ac propagare pergeret, & Felicem ipſum ad deſenſionem illius re- lumendam induxiſſet, atque pro ea ſcripſiſſet epiſto- lam ad Carolum Magnum, hic ex univerſa ſua ditio- ne Epiſcopos Francofurtum convocavit ad celebra- dam Synodum, cui interfuere etiam legati Apoſtoli- ci, Theophilaſtus & Stephanus. In hac autem Syno- do lecta eſt epiſtola Adriani ad Hiſpaniæ Epiſcopos contra Elipandum, quem cum ſuis confortibus, niſi reſpiciſſerent, Adrianus perpetuo anathematis vinculo religatum, à gremio Eccleſiæ deſinebat alienum. In eundem modum adverſus Elipandum & Felicem, pro- ſcripta eorum de Chriſti adoptione doctrina, Syno- dus protulit ſententiam, ut patet ex libello ſacro-ſyl- labo, quem Italia Epiſcopi in ipſa Synodo ediderunt, & in quo ſic loquuntur: *Elipandum & Felicem, novos hoſtes Eccleſiæ, ſed veternoſa fece perfidiæ pol- lutos, niſi ab hac ſtultitia reſpiciant, & per rectæ fidei ſatisfactionem lamentis ſe abluant penitentia, indignos & ingratos eos à conſortio Catholicorum per- petua animadverſione eliminare decernimus, & à gre- mio orthodoxæ Eccleſiæ conſemus alienos. Et paulò in- ferius: Eos etiam qui poſt hanc tam ſaluberrimam definitionem, quam plenaria Synodus ſancto afflata Spiritu*

Tom. 7.
Conc. pag.
999.

Eod. Tom.
Conc. pag.
1000.

Pag. 1001.

Eod. Tom.
Conc. pag.
1150.

Eod. Tom.
Conc. pag.
1001.

Spiritu, concorditer subtili sinceritate terminavit, falsissimis eorum assertionibus, sive clam, sive in publica voce, praeberint assensum, simili eos sententia vindicta sancimus esse plebendos; reservato per omnia juris privilegio Summi Pontificis Domini & Patris nostri Adriani prima Sedis beatissimi Papa.

Porro Italiae Episcopi Synodum Francofordiensem plenariam vocant, non quod esset oecumenica, sed quia ex omnibus provinciis, ditioni Caroli Magni subiectis, convocata fuerat. Et addunt, reservato per omnia, &c. ut Romano Pontifici pro officio suo ultimam de haereticis iudicium relinquunt, quod ad illum jure divino sciebant pertinere. Ad Elipandum & ceteros Hispaniae Episcopos libellus ille sacro-syllabus missus est ex decreto Synodi, cum ejus synodica epistola, in qua Felicis haeresis accuratè exponitur, & cui suas quoque litteras adjunxit Carolus Magnus, qui Synodo interfuerat.

4. Anno 799. in Concilio Romano, Caroli Magni horratu, à Leone III. Adriani successore cum Episcopis 57. celebrato, ex occasione libelli haeretici, quem Felix scripserat contra epistolam, qua cum Alcuinus, post Francofordiensem Synodum conatus fuerat ad sanam mentem revocare. In hoc Concilio, ejus luculentum extat testimonium apud Felicem in confessione fidei, quam eodem anno edidit in Aquilgraniensi Synodo, & in excerptis actorum ejus, quae supersunt in schedis quibusdam Pitheanis, quae publici juris fecit Philippus Labbaeus, in hoc, inquam, Concilio libellus ille, in quem Felix pristinae haereseos capita omnia coniecerat, damnatus est, & in Felicem ipsum actione tertia à Leone prolata sententia est hunc in modum: *Felici Orgellitane Ecclesiae Episcopo. Si noluerit declinare ab haeretico dogmate suo, in quo ausus Filium Dei adoptivum asserere, anathema sit, atque ante tribunal Dei omnipotentis condemnatus, seu à sancta & Apostolica Dei Ecclesia extorris, nostroque consortio alienus.*

Eodem anno Carolus Magnus ut Felicianam haeresim extingueret, magnam Episcoporum Synodum in Aquilgraniensi Palatio congregavit, in qua Alcuinus & Felix, jubente Carolo, diebus aliquot confixerunt, ita ut à secunda usque ad septimam sabbati vix aliud gestum sit: victum se tandem Felix, voce steruque testatus est, erroremque suum sincerè deposuit, & ad orthodoxam fidem rediit, si ei credimus in professione fidei ab eo tunc edita, sic loquenti: *Totius Ecclesiae universalis consensu convicti, ad universalem Ecclesiam, Deo favente, ex toto corde nostro reversi sumus, non qualibet simulatione, seu velamine falsitatis, sicut dudum, quod Deus sit, sed ut dixi, vera cordis credulitate & oris professione: quod etiam in conspectu multorum sacerdotum & monachorum professi sumus.*

Felicem in Aquilgraniensi Concilio ad catholicam fidem sincerè convertum esse testatur quoque Alcuinus, lib. 1. adversus Elipandum, in quo ait: *Sed & idem Felix anno praefati gloriosi Principis (Caroli) trigesimo secundo (qui fuit annus Christi 799.) advocatus, voluntarie veniens ad Aquis-Palatium, ibique in praesentia domini Regis & optimatum illius, sive sacerdotum Dei rationabiliter auditus, & veraciter convictus, atque Deo dans gloriam, veramque confessus fidem, in pacem catholicae unanimis reverfus est cum suis discipulis, qui ibi tunc temporis erant praesentes.*

Utrum autem in orthodoxa fide retinenda constans fuerit, dubium facit scheda post mortem ejus inventa, de qua sanctus Agobardus Lugdunensis Archiepiscopus, qui sub Ludovico Pio floruit, in libro adversum dogma Felicis conscripto, haec scribit, cap. 1. *Post obitum Felicis illius, qui fuerat quondam Episcopus in sede Orgellitana, inventa est à nobis quaedam schedula, ab eo edita sub specie interrogationis & responsionis: quam cum legentes consideravimus, inspicimus hominem diligenter & fraudulenter instaurasse, quantum in se fuit, omnem pravitatem dogmatis sui, in qua dudum fuerat detectus & convi-*

ctus, & propter quam ab honore Episcopatus depositus, &c.

Porro cap. 2. contra nonnullos qui Felicem rectè sentire, ex morum integritate, quam prae se ferebat, colligebant, sic loquitur: *Incaute admirantes vitam praedicti Felicis, probanda putant cuncta, quae dixit; nescientes quia non ex vita hominis metienda est fides, sed ex fide probanda est vita: quanquam enim multi bene credentes, male vivendo pereant; nullus tamen male credens, bene vivendo salvatur: solius enim omnipotentis Dei est, nosse occulta hominum, vel quis cum reprehensibili vita humilem mentem gesserit, aut quis cum laudabili vita superbam.*

Quod ad Elipandum attinet, in eodem cum Felice errore versatum esse probat symbolum fidei Elipandianae, quod Etherius Uxamensis Episcopus ex dictis Elipandi concinnavit, & inseruit lib. 1. quem contra ejusdem litteras communiter cum beato Presbytero conscripsit. In hoc autem symbolo haec leguntur: *Non per illum (Deus Pater) qui natus est de Virgine, visibilia & invisibilia condidit: sed per illum, qui non est adoptione, sed genere, neque gratia, sed natura (supple Filius) & per istum Dei simul & hominis Filium, adoptivum humanitate, & nequaquam adoptivum divinitate, mundum redemit.* Et inferius: *Qui non fuerit confessus Jesum Christum adoptivum humanitate, & nequaquam adoptivum divinitate, & haereticus est, & exterminetur.* Elipandus igitur post Magistrum suum Felicem, Christum quàm homo est, vel, quod idem est, humanitatem seu hominem in Christo adoptivum Dei Filium fuisse asseruit: ita ut in eodem Christo duos Filios Dei, unum natura & genere, alterum gratia & adoptione discreverit.

Utrum autem Elipandus ad sanam mentem & fidem orthodoxam aliquando redierit, incertum est. De eo haec scribit Joannes Mariana, lib. 7. annalium Hispaniae cap. 8. *Quid Elipando contigerit, clam est, ac credam potius sententia Patrum obtemperasse, pravaque opinione deposita mutasse, &c.*

DISPUTATIO II.

De Incarnationis existentia.

ARTICULUS I.

Existentia Incarnationis probatur contra Judaeos.

AD probandam contra Judaeos incarnationis existentiam, hic tria nobis ostendenda sunt. 1. Messiam esse verum Deum. 2. Messiam illum, qui verus Deus est, à multis jam saeculis advenisse. 3. Messiam illum, qui jam à multis saeculis advenit, non alium esse quàm Jesum Christum, ex Maria Virgine natum anno 42. imperii Augusti, & à Judæis in crucem actum anno 20. Tiberii Imperatoris.

§. I.

Messias est homo Deus, seu Persona sanctissima Trinitatis, in duabus naturis, divina scilicet & humana, subsistens.

PROB. 1. ex Psalmis Davidicis. Psalmo 2. Messiam ipsum sic loquentem inducit Psalter. *Ego autem constitutus sum Rex ab eo super Sion montem sanctam ejus, predicans praeceptum ejus. Dominus dixit ad me: Filius meus es tu, ego hodie genui te. Postula à me, & dabo tibi gentes hereditatem tuam. Quod Psalter regius hic loquentem inducat Messiam, manifestum est ex his verbis: Ego autem constitutus sum, &c. quibus exprimitur regnum spirituale Messiae & ex istis: Postula à me, & dabo tibi, &c. quibus continetur promissio Messiae facta, quod eum gentes, ad fidem ejus convertere, adoraturae sint ut Deum, eique ut Regi obsecuturæ. Cum autem Deus Pater*

Messiae